

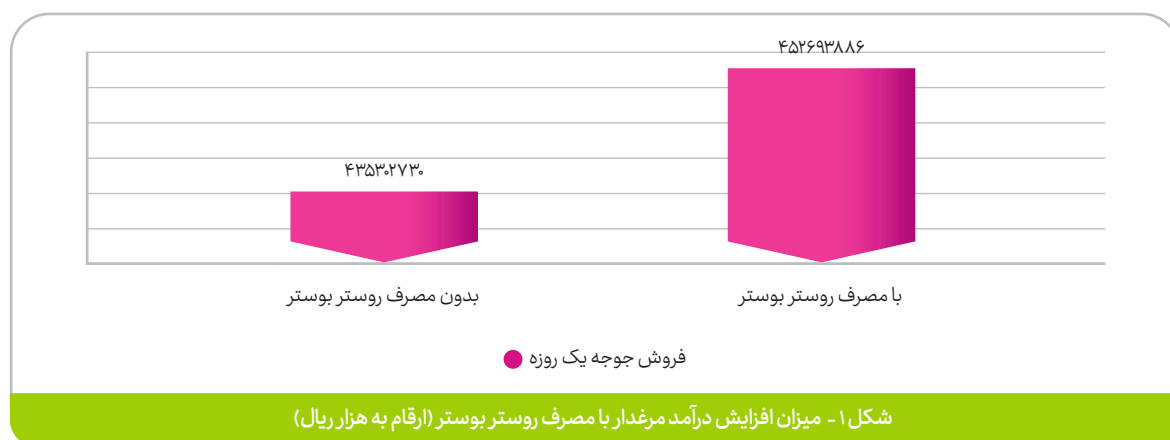

بهبود توان تولیدمثلی خروس درگله‌های مرغ مادر گوشتی با مکمل گیاهی روستر بوستر

هدی جواهری بارفروشی، رضا مسعودی، امیرحسین علیزاده قمصری، سیدعبدالله حسینی^۱

۶ بیان مسئله

یکی از مهم‌ترین چالش‌های مزارع پرورش مرغ مادر گوشتی در کشور و حتی در سطح جهانی، کاهش باروری خروس‌ها در گله است که عوامل متعددی در بروز آن نقش دارند. به‌طور معمول، در گله‌های مرغ مادر، از حدود هفته ۴۵ به بعد، راندمان باروری روند کاهشی پیدا می‌کند. از جمله دلایل اصلی این پدیده می‌توان به افت کیفیت اسپرم هم‌زمان با افزایش سن خروس‌ها و کاهش تمایل خروس‌های مسن به جفت‌گیری، ناشی از افزایش وزن بدن و بروز ناهنجاری‌های اندام حرکتی به‌ویژه در ناحیه پا، اشاره کرد. این عوامل در نهایت منجر به کاهش درصد جوجه‌درآوری می‌شوند. به‌منظور مقابله با این مشکل، مرغداران معمولاً اقدام به جایگزینی خروس‌های مسن با خروس‌های جوان می‌کنند یا از ترکیبات انرژی‌زای وارداتی برای بهبود عملکرد تولیدمثلی استفاده می‌نمایند؛ با این حال، اجرای این راهکارها هزینه‌های قابل توجهی را به مرغدار تحمیل می‌کند. از سوی دیگر، ادامه نگهداری خروس‌های مسن نیز به دلیل افت جوجه‌درآوری، در نهایت منجر به زیان اقتصادی واحد پرورشی خواهد شد.

در کنار راهکارهای مدیریتی موجود، استفاده از ترکیباتی که به عنوان محرک فعالیت های تولیدمثلی پرندگان عمل می کنند، می تواند نقش مؤثری در اصلاح این مشکل ایفا کند (شکل ۱).

6 معرفی دستاورد

وجود ترکیبات ویژه ای با اثرات تحریکی بر فعالیت و عملکرد دستگاه تولیدمثلی در برخی گیاهان دارویی نظیر خارخسک، خرنوب و زنجبیل به اثبات رسیده است. با این حال، اطلاعات دقیقی درباره تأثیر ترکیب دو یا چند گیاه دارویی و اثر هم افزای آن ها بر توان باروری گله های مادر گوشتی در دسترس نیست. در این راستا، با به کارگیری ترکیبات مشخصی از گیاهان دارویی یاد شده که اثرات مثبت آن ها بر باروری در منابع طب سنتی گزارش شده است، در نهایت فرمولاسیون یک مکمل بهبوددهنده توان تولیدمثلی خروس های مسن تدوین شد. این محصول که با نام تجاری «روستر بوستر» عرضه می شود، با دارا بودن ترکیبات فعالی نظیر ساپونین ها، گلیکوزیدهای فروستانولی، ترکیبات فنولی و انواع آنتی اکسیدان ها، علاوه بر تحریک ترشح هورمون های استروئیدی از جمله تستوسترون، موجب کاهش پراکسیداسیون چربی ها شده و در نتیجه، تولید رادیکال های آزاد در بافت بیضه را کاهش می دهد. این فرایند نقش مؤثری در حفظ کیفیت اسپرم تولیدی ایفا می کند. محصول تولید شده، ضمن افزایش راندمان تولیدمثلی گله های مرغ مادر و بهبود درصد جوجه درآوری، قابلیت رقابت با محصولات مشابه وارداتی را داشته و گامی مؤثر در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی به شمار می آید.

6 فرایند تجاری سازی دستاورد

دانش فنی این محصول در قالب اجرای یک طرح پژوهشی متشکل از پنج پروژه تحقیقاتی و با هدف دستیابی به یک مکمل گیاهی افزایش دهنده توان تولیدمثلی در خروس های گله مرغ مادر گوشتی، به ویژه خروس های مسن، توسط پژوهشگران مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور حاصل شده است. پس از طی مراحل مختلف تحقیق و توسعه و اخذ گواهی ها و تأییدیه های مورد نیاز، دانش فنی محصول به صورت انحصاری در اختیار یک شرکت دانش بنیان قرار گرفت. این شرکت، در ادامه، آزمایش های مزرعه ای محصول را در مزارع مرغ مادر گوشتی اجرا کرده و با توجه به نتایج رضایت بخش به دست آمده، در حال طی مراحل نهایی و اخذ مجوزهای لازم جهت تولید صنعتی محصول است.

6 پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

۱	افزایش ۲/۶۵ قطعه ای در تولید جوجه یک روزه به ازای هر مرغ مادر، با مصرف مکمل گیاهی روستر بوستر تنها به مدت ۲۰ هفته (از ۴۵ تا ۶۵ هفتگی)
۲	کاهش حدود ۴ درصدی هزینه خوراک مصرفی به ازای تولید هر قطعه جوجه یک روزه
۳	برخورداری از توان رقابتی با نمونه های مشابه وارداتی از نظر کیفیت و قیمت، به نحوی که قیمت هر کیلوگرم محصول داخلی حدود ۴ میلیون ریال و قیمت نمونه وارداتی حدود ۲۵ میلیون ریال است.
۴	براساس اطلاعات شهریور ۱۴۰۴ در یک واحد پرورش مرغ مادر گوشتی با ظرفیت ۳۰ هزار قطعه، افزایش تولید جوجه یک روزه به حدود ۷۹۵۰۰ قطعه خواهد رسید. با لحاظ حداقل قیمت ۳۱۰ هزار ریال برای هر قطعه جوجه یک روزه گوشتی سوپیه راس، بیش از ۲۵ میلیارد ریال سود اضافی نصیب تولیدکننده جوجه یک روزه می شود. این در حالی است که کل هزینه خرید و مصرف این مکمل طی دوره ۲۰ هفته ای، کمتر از ۲۰۰۰ میلیون ریال برآورد می شود.